

Pestprotocol

‘De Bron, school met de Bijbel’, Gouderak.

April 2016

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wat doen we om pesten te voorkomen?	4
Kanjerlessen	5
Wat mag van de leerkrachten op school verwacht worden?	7
Wat wordt van ouders verwacht?	7
Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?	8
Grensstellend	8
Ondertekening	10
Bijlage 1 Tips voor kinderen, ouders, leerkrachten	11
Bijlage 2 Verslagformulier kindgesprek/kindplan	12

Inleiding

Elke school in Nederland moet gebruik maken van een gecertificeerde methodiek tegen pesten. Op de Bron hanteren we De Kanjertraining. Het hele team is hiervoor opgeleid en gecertificeerd. De Kanjertraining staat in alle groepen wekelijks op het rooster. Dit pestprotocol geeft weer hoe we op De Bron omgaan met pestgedrag, in samenhang met de Kanjertraining.

Gebruik van dit protocol

Een pestprotocol is van groot belang voor een school. Dit protocol is dan ook opgesteld met alle medewerkers van De Bron. Het is aan te raden om dit protocol goed door te lezen, omdat het niet alleen de school aangaat, maar ook ouders, kinderen en andere betrokkenen. Bij het opstellen van dit pestprotocol is gebruik gemaakt van de richtlijnen van de Kanjertraining en de eigen visie van de school.

Dit protocol zal worden ingezet als algemene richtlijn: bij uitzonderlijke gevallen kan hiervan worden afgeweken. Elk jaar wordt dit protocol geëvalueerd: dan wordt er gekeken of het goed praktisch toepasbaar is en of het eventueel aangepast moet worden.

Definitie van pesten

Een kind wordt gepest wanneer deze herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel) die op hem gericht zijn, en waarbij de macht ongelijk verdeeld is.

Vanuit de Kanjertraining gaan wij er vanuit dat in de meeste gevallen dat een kind zich gepest voelt, de ‘pester’ niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. De meeste kinderen zijn bereid te stoppen wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester.

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Voor alle betrokkenen is het belangrijk om dit verschil duidelijk te hebben. Als aanvulling op bovenstaande definitie gebeurt ‘plagen in het zicht van de leerkracht en pesten achter de rug van de leerkracht’. De leerkracht weet daarom in pestsituaties zelden wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover geïnformeerd worden door de leerlingen zelf. De leerkracht heeft eveneens de ouders nodig om tips te krijgen over hetgeen zich kennelijk afspeelt tussen de leerlingen onderling. Om die reden is het van belang dat ouders en leerkracht goed samenwerken om een goede sfeer in de klas te houden. Een belangrijke stelregel is dat kinderen hun zorgen leren delen met iemand die zijn vertrouwen, zoals hun vader, moeder of leerkracht.

Signaleren van pesten

De kinderen vanaf groep 5 op De Bron vullen twee keer per jaar de leerlingvragenlijst in van het Kanjervol- en adviessysteem. Op deze manier brengen we stelselmatig in kaart of kinderen zich gepest voelen, bang zijn gepest te worden en of ze zelf aangeven te pesten. We zijn daarbij alert op hoge scores op ‘ongelukkig somber’, die kunnen duiden op gepest worden.

Naast de leerlingvragenlijst zijn er allerlei signalen die kunnen wijzen op pestgedrag. Signalen van de pester(s) kunnen zijn: isoleren, buiten school opwachten, slaan of schoppen, bijnaam gebruiken, bezittingen afpakken of stukmaken, jennen, uitschelden of schreeuwen, beledigen, lelijke digitale berichten sturen enz.

Signalen van het kind dat gepest wordt kunnen zijn: bang zijn om naar of van school te gaan, smeken om naar school gebracht te worden, slechter presteren dan normaal, met kapotte spullen of kleren thuiskomen, teruggetrokken gedrag vertonen, stoppen met eten en slapen, nachtmerries hebben, het hebben van schrammen of blauwe plekken, weigeren om te zeggen wat er aan de hand is. Het kan zijn dat signalen alleen maar op school of juist alleen maar thuis worden waargenomen. Dit vraagt alertheid en een open gesprekshouding tussen ouders en leerkrachten.

Wat doen we om pesten te voorkomen?

De Kanjerafspraken

De Bron streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de kanjerafspraken anderzijds. De Kanjerafspraken zijn:

- ♦ We vertrouwen elkaar.
- ♦ We helpen elkaar.
- ♦ Niemand speelt de baas.
- ♦ Niemand lacht uit.
- ♦ Niemand is of blijft zielig.

We zetten daarbij middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school 'de baas/ het gezag' en de ouders zijn dat thuis.

Wat doen we in een conflictsituatie?

Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt, dan kiezen we op De Bron voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: We zoeken een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet en waarborgen gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerij) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht! In de praktijk kan bij een oplossingsgericht gesprek een kindwijzer of kindplan gebruikt worden.

Veelal wil men dat 'het kwaad' (de pester) moet worden bestreden, en dat 'het goede' moet worden beschermd. Op De Bron kiezen we er echter niet voor om kinderen te beoordelen als behorend bij 'goed' of 'kwaad'. Iedereen maakt fouten, zo ook kinderen. Kinderen hebben recht om te worden begeleid en opgevoed in hun leven. Ouders hebben die opvoedingsplicht, leerkrachten ondersteunen daarbij.

Smileys

Op De Bron nemen we het overzicht van de smileys als uitgangspunt (zie pagina 5):

- Het is prima als jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals je juf of meester (en jouw ouders als die erachter komen) dan gaan we dat niet doen op school.
- Het gaat erom dat kinderen zich fatsoenlijk gedragen en zich niet laten bepalen door uitdagers. 'Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes'.
- Mocht een kind zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt

ervan uitgegaan dat de ouders met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

Dit doen we wel

Dit doen we niet

Melden van pesten

Wanneer er vermoeden of sprake is van pestgedrag kan dit doorgegeven worden aan de leerkracht, directie en eventueel aan de Kanjercoördinator.

Kanjerlessen

Kernpunten

Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan preventie. Kernpunten in de aanpak zijn:

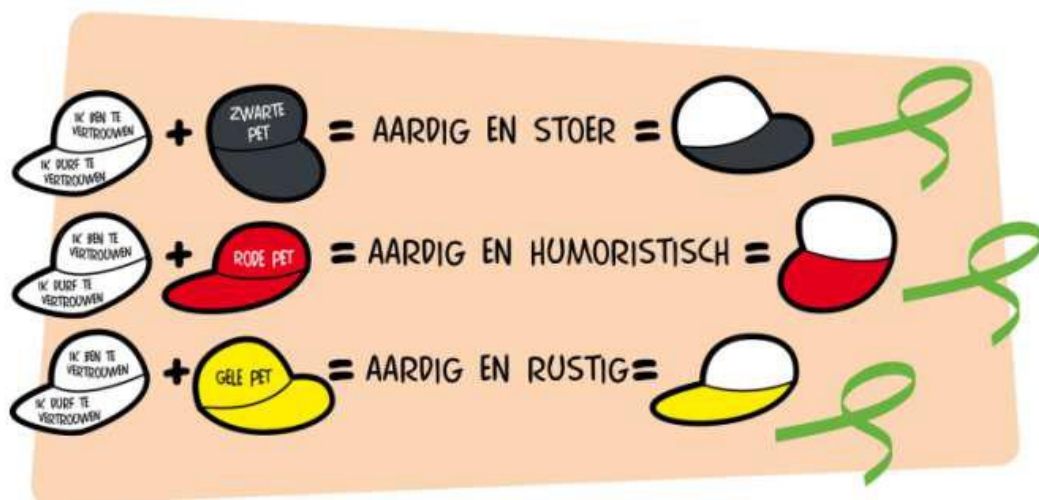
1. De Kanjerafspraken.
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet alleen, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk in oplossingen.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.
6. Op De Bron maken we onderscheid tussen onvermogen en onwil:
 - 6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag dit kind erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Dit kind heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
 - 6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt dit kind een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan er geen beroep gedaan worden op begrip vanuit de eigen omgeving. Die rek is er uit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook 'de eigen gang' mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling).
8. Duidelijk schoolbeleid (middels dit protocol) en handhaving ervan.

In de praktijk

Op school trainen we kinderen onder meer met behulp van rollenspel. De Kanjertraining richt zich op meer dan alleen pesten. Kinderen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Kinderen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden en hun verlangens het goede te doen. De meeste kinderen bedoelen het goed, maar 'het kan er behoorlijk brutaal uitkomen'. Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zo iets zich voordoet is het goed dat een kind gecorrigeerd wordt.

Omdat leerkrachten en ouders niet alles zien, is het van belang dat kinderen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. Kinderen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Omdat kinderen, op een enkeling na, niet vervelend willen doen, zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen.

In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt met gedragsrollen met behulp van verschillende petten. Kinderen leren rechtop staan, de ander aan te kijken en te zeggen: 'Ik vind dit vervelend, wil je ermee stoppen?'. Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen (een maatje/buddy). Daar gaat het kind niet zeuren of roddelen, maar gaat samen met het maatje/buddy iets anders doen. Als het op deze manier niet oplost, dan gaat het kind samen met zijn maatje/buddy naar de juf of meester.

Tijdens dit rollenspel hebben medeklasgenoten de neiging om te giechelen om het grensoverschrijdende gedrag van de uitdager. Aan deze kinderen moet duidelijk gemaakt worden dat dit giechelgedrag het pestgedrag van de uitdager versterkt. Ze geven als het ware 'benzine' aan een vervelend lopend motortje. De kinderen leren geen voeding (benzine) meer te geven aan vervelend gedrag. Zo oefent niet alleen de gepeste, maar ook de omstander.

Ook wordt in de Kanjerlessen expliciet aandacht besteedt aan kinderen met een gele pet. Dit zijn kinderen die onzeker zijn, maar zich ook onzeker gedragen. Door deze kinderen sterker in hun schoenen te laten staan zullen kinderen met een zwarte pet, de 'bazen', steeds moeilijker slachtoffers vinden.

Verwachtingen

Wat mag van de leerkrachten op De Bron verwacht worden?

Voorbeeldgedrag

Voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.

- Er mag van leerkrachten op school verwacht worden dat ze respectvol omgaan met kinderen en ouders.
- Er mag van leerkrachten op school verwacht worden dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Ze zijn zich bewust van het gezegde: 'Een goed voorbeeld doet goed volgen'.
- Er mag van leerkrachten op school verwacht worden dat ze twee gedragstalen spreken: directief (duidelijk, helder en grenstellend) en spreken met wederzijds respect (richt zich op het geven van inzicht).
- Er mag van leerkrachten op school verwacht worden dat ze met problemen op een oplossingsgerichte manier aan de slag gaan. (zie pagina 4)

Correcte reactie van de leerkracht op excuus van kinderen voor hun ongewenste gedrag

- ◆ Reactie kind: Maar hij/zij daagt mij uit!
Juf/meester: Je laat je uitdagen en opjutten. Doe alsof de opjutter een radio is. Je hoort het wel, maar luistert niet.
- ◆ Reactie kind: Ik deed het wel, maar hij/zij vertelde niet dat ik moest stoppen.
Juf/meester: Je moet rekening leren houden met gevoelens van een ander. Als iemand niet blij kijkt, dan moet jij je afvragen of het wel leuk is wat jij allemaal doet.
- ◆ Reactie kind: Maar hij/zij deed het ook bij mij.
Juf/meester: Natuurlijk hoef jij het niet over je kant te laten gaan. Maar dan ZEG je er iets van. Je gaat niet schelden, zeuren, huilen, roddelen. En gaat het door? Dan haal jij je schouders op en denkt: jammer dan. Je stapt naar je maatje. Wordt het heel erg? Dan stap je naar de juf of meester. En die weten hoe ze het aan moeten pakken. Daar mag je op vertrouwen.
- ◆ Reactie kind: Ik deed het wel, maar ik deed het niet alleen. Waarom moet u mij weer hebben?
Juf/meester: Ik ben niet van plan om slecht over je te denken. Maar ik ben ook een soort scheidsrechter waar je de discussie niet mee aangaat. Anders gezegd: als je iets doet wat niet de bedoeling is en ik zie dat, dan ga je daarover met mij niet in discussie.

Correcte rol van ouders

Wij gaan er op De Bron vanuit dat ouders met respect spreken over elkaars kinderen en opvoeding. Uiteindelijk doen we allemaal ons best naar eer en vermogen. Ook gaan we er vanuit dat ouders met respect spreken over de leerkrachten en ander personeel die werkzaam zijn op deze school.

Wat wordt van ouders verwacht?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd. Van de ouders wordt verwacht dat ze zich aan de volgende vuistregels houden:

- Ouders oefenen zich in zelfbeheersing. Dat betekent we op een volwassen manier met elkaar omgaan. Niemand heeft het recht om een andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/ aan te vallen. En er wordt verwacht dat ouders volwassen gedrag vertonen in aanwezigheid van kinderen.
- Ouders spreken in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind. Dat doet de school ook over de kinderen en ouders.

- Als ouders zich zorgen maken over het welzijn van hun kind, of het welzijn van andermans kind, dan overleggen ze met de school. Uitgangspunt daarbij is dat een gesprek gevoerd wordt met als doel een oplossing te zoeken die goed is voor het kind en de ouders, maar ook goed voor de andere kinderen. De leerkrachten op De Bron werken hierin met de ouders samen.
- Gesprekken met ouders hebben altijd als uitgangspunt: het kind centraal, delen van zorg, het vinden van een oplossing. We houden ons verre van kwaadsprekerij of roddelpraktijken.

Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?

De leerkrachten op De Bron gaan ervan uit dat mensen elkaar niet dwars willen zitten. Dat geldt ook voor kinderen. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoelingen van het kind:

“Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken, of een kind pijn te doen?

Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders.

Is het wel jouw bedoeling om mij zo boos te maken, dan lukt dat je goed. Je hebt nu wel een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier.”

Wanneer een leerkracht er middels een gesprek met een kind achter komt dat het echt de bedoeling van een kind is om een ander pijn te doen, wordt er contact met de ouders opgenomen. Ook wordt de directeur van de school op de hoogte gebracht, zodat die kan ondersteunen in het vervolg. In contact met ouders wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind ondersteunen (ja of nee). Zolang de ouders niet op school zijn geweest wordt het kind de toegang tot de klas onttrokken. Het kind wordt dan in een andere klas geplaatst. De kern van deze laatste aanpak is de banden van dit kind doorsnijden met klasgenoten, zodat niet gemanipuleerd kan worden.

In het gesprek met de ouders gaat het ook weer om de oplossingsgerichte benadering.

Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), als verschillen worden aanvaard en als ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen in onze visie duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Grensstellend

Het gaat wel eens mis

Op De Bron hebben we als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. “Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en of materiele schade? Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?”

Maar als een kind ervoor kiest om het probleem niet op te willen lossen en de ouders van het kind gaan hiermee akkoord, dan is er een ernstig probleem.

Op De Bron willen we het leerproces beschermen en zorgen voor een veilige leeromgeving. Dat betekent dat er consequenties volgen aan bewust wangedrag, zeker als dat door ouders wordt goedgekeurd.

Het gesprek met de ouder(s) wordt oplossingsgericht gevoerd en voldoet aan de criteria die al eerder zijn beschreven. Als de ouders van mening zijn dat hun kind zich mag misdragen, wordt het kind uit de klas gehaald. Dit is 'de eerste verwijdering'. Tijdens de verwijdering wordt overwogen of een kind kan worden teruggeplaatst in de eigen klas.

Terugplaatsing is afhankelijk van de uitkomst van het gesprek met de ouders en het verwijderde kind.

Als het kind zich niet wil misdragen wordt een kindplan voor gedrag uitgewerkt, waaraan de ouders meewerken en kan het kind worden teruggeplaatst. Als dat niet mogelijk is (de ouders en het kind zijn van mening dat het zich mag misdragen, omdat...) dan wordt het kind minimaal twee groepen hoger in een andere groep geplaatst. Een kind uit groep 5 komt bijvoorbeeld terecht in groep 7 of 8.

Negatief gedrag wordt daar genegeerd door de leerkracht en de nieuwe groepsgenoten. Op die manier wordt het kind geholpen zich te houden aan normale gedragsregels. Begrijpt het kind dat het zich moet houden aan de gedragsregels van de school, dan kan het worden teruggeplaatst naar de eigen groep.

Kinderen uit groep 7 en 8 komen bij de Intern Begeleider, directeur of locatieleider of krijgen na schooltijd uitleg over het schoolwerk dat ze thuis maken. Samengaand met deze maatregelen wordt ouders geadviseerd contact op te nemen met één van de Kanjerpraktijken of SchoolMaatschappelijk Werk of Jeugdzorg. Bij herhaling van wangedrag gaat De Bron over tot 'definitieve verwijdering'.

Dossiervorming

De school houdt van alle kinderen een leerlingdossier bij. Daarin worden ook gedragsmatige dingen opgenomen. De eerste verwijdering zal in het dossier worden opgenomen. Als een kind zich blijft misdragen en de ouders hebben er geen problemen mee, dan volgt definitieve verwijdering. Het dossier is dan compleet. Het protocol schorsing en verwijdering van een leerling treedt dan in werking.

Uitgangspunten bij de dossiervorming:

1. De Bron is een leerinstelling. De school beschermt het leerproces tegen kinderen en ouders die het leerproces ernstig belemmeren.
2. De Bron beschermt kinderen en leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een enkele medeleerling en/of van een enkele ouder.
3. Een leerkracht moet gewoon les kunnen geven en niet vervallen in de functie van rechercheur (wie is dader en wie is het slachtoffer), aanklager (jij bent de dader), verdediger (van het slachtoffer), rechter of gevangenisbewaarder.

De leerkrachten op De Bron beperken zich tot het onderstaande:

Het gaat wel eens mis. Hoe lossen we dit op? Wil jij het niet oplossen en jouw ouders vinden dat prima? Dan is er een serieus probleem. De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat je uit de groep of desnoods van de school wordt verwijderd.

Ondertekening

.....

Directie (A. Vaatstra)

.....

Kanjercoördinator, namens het team(C. Kersseboom)

.....

Medezeggenschapsraad, namens de ouders (A. Visser)

Bijlagen:

1. Tips voor kinderen, ouders en leerkrachten
2. Kindplan, waarin aandachtspunten per kind oplossingsgericht worden opgenomen. Dit gebeurt op basis van een gesprek door de groepsleerkracht met het kind

Bijlage 1: tips voor kinderen, ouders en leerkrachten

Tips voor de kinderen:

1. Spreek met respect over je ouders. Uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan.
2. Spreek met respect over je school. Uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school.
3. Spreek met respect over je klasgenoten. Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is hiervoor het aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is.
4. Spreek met respect over jezelf. Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek dan met je ouders en/of je juf/meester.

Tips voor ouders:

1. Ook mijn kind kan doen als de zwarte, rode of gele pet. Ook mijn kind kan pesten.
2. Ook mijn kind kan worden gepest.
3. Ik neem het probleem serieus.
4. Ik raak niet in paniek.
5. Ik straf niet fysiek en bewaar mijn zelfbeheersing als ik hoor dat mijn kind vaak doet als de zwarte pet.
6. Ik probeer er achter te komen wat mogelijke oorzaken kunnen zijn van het gedrag van mijn kind.
7. Ik vraag mij af:
 - ◆ Voelt mijn kind zich veilig thuis?
 - ◆ Voelt mijn kind zich veilig op school?
 - ◆ Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte?
 - ◆ Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort?
 - ◆ Pest mijn kind omdat het bij de groep wil horen?
 - ◆ Welke t.v.-programma's kijkt mijn kind allemaal?
 - ◆ Wat doet mijn kind allemaal op internet?
 - ◆ Weet mijn kind wel wat het doet, wat het aanricht?
8. Ik besteed extra aandacht aan mijn kind
9. Ik corrigeer agressieve buien
10. Ik stimuleer mijn kind om aan sport te doen of bij een club te gaan.
11. Ik overleg met de school, ik ga niet zelf ingrijpen
12. Ik bied hulp aan mijn kind
13. Ik lees boeken over pesten en/of vraag informatie op
14. Ik schakel eventueel een expert in als ik dat nodig vind of als de school dat aangeeft.

Tips voor leerkrachten:

1. Ik geef de lessen van de Kanjertraining regelmatig in mijn klas.
2. Ik pas de regels van de Kanjertraining de hele dag door toe.
3. Ik corrigeer ongewenst gedrag.
4. Ik ga oplossingsgericht aan het werk bij gedragsproblemen.
5. Ik overleg met het team wanneer dit nodig is.
6. Ik neem problemen van kinderen en ouders serieus.
7. Ik ga met ouders in gesprek wanneer dit nodig is.

Bijlage 2: Verslagformulier kindgesprek/kindplan, zie volgende pagina's

Plan van:

datum:

groep:

Leerkracht:

Nu kan ik al: methodetoetsen	Waar heb ik moeite mee?	Om dat te verbeteren ga ik:	Dit heb ik nodig, dit ga ik doen:	Heb ik mijn doel bereikt?
Rekenen				
Spelling				
(begrijpend) Lezen				
Zaakvakken				

Werkhouding				
Kanjer				
Jullie kunnen me helpen door:				
Juf/meester:		De groep:		ouders:
Beginsituatie: Dit haal ik nu op Cito:			Evaluatie: Dit haal ik nu op Cito:	

Ps: bij kindplan vanaf groep 7 hoort uitdraai ParnasSys grafiek Ontwikkelperspectief